

Metodika XI.

Pamětní místa *lieux de mémoire*

kulturní paměť: ten zatracený propletenec mezi dějinami a pamětí

Léčky kulturní paměti I: Dvakrát gare d' Austerlitz

- Dvě rozdílná pamětní místa?
- Rozlišný pohled na kulturní paměť ?

FACULTY
OF ARTS
Masaryk University

Léčky ulturní paměti II: Vrstvy národní paměti

Protivládní demonstrace,
28.9., Ostrava

Kolik vrstev ‚kulturní paměti‘
najdete?

History and memory

Historická paměť

Propojení paměti jedince s pamětí skupiny, se kterou se ztotožňuje (národ, politická strana, rodina, náboženská skupina atd.)

Události, osobností
geografická místa

Pamětní místa jako:

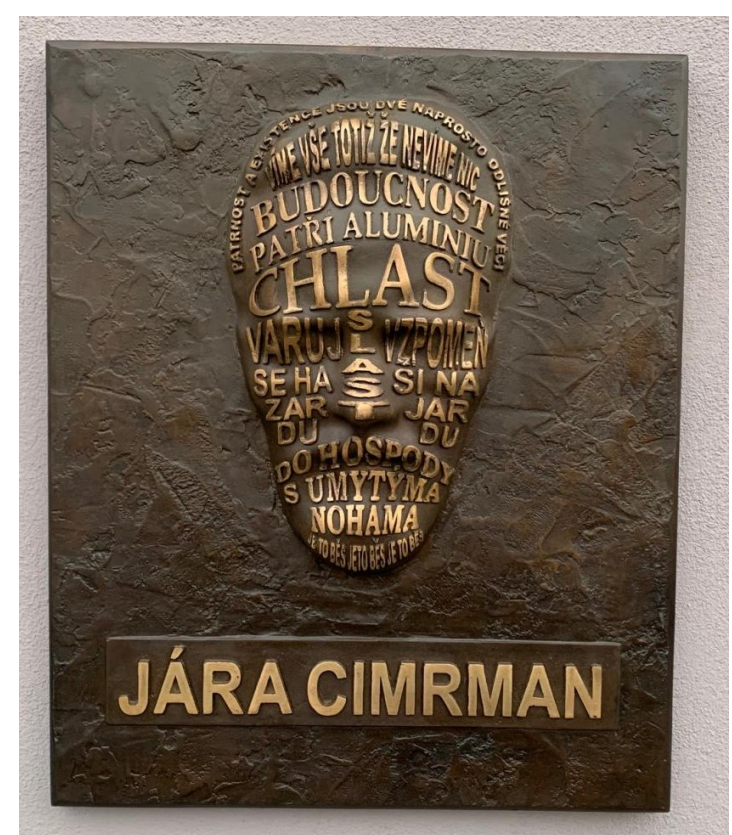
I. Sociální, kategorie

- Jedinec nadhodnocuje význam pamětních míst
- kolektivní paměť je postavená na výběru historických skutečností, její pohled je více zdeformovaný nežli historiografie
- Sjednocuje a odstraňuje vše, co izoluje jedince
- Pamětná místa jsou skupinou využívány k různým cílům
- Jsou propojená s jazykem skupiny, která se o ně zajímá

II. historická, kategorie

- Zajímá se o druhý život pamětních míst
- Pamětní místa jsou historický pramen, pomáhají doplnit obraz zkoumané společnosti (hlavně: mentalitu, identita).
- Jak se pamětní místa proměnila v prostoru a čase (kde jsou umístěna?)
- Jak jsou propojena s kolektivní pamětí?
- Orální historie jako pamětní místo
- Proč se některá místa paměti zapomínají (damnatio memoriae)?

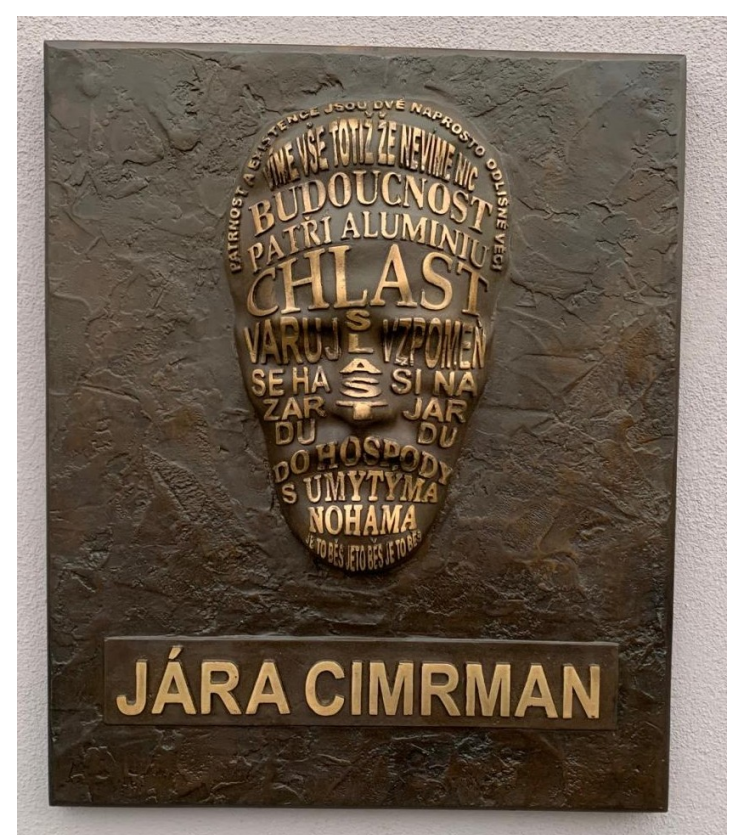
Úkoly 4.10.

1. Předčtěte si článek od Aleidy Assmann (*Transformations...*):

- Kdo je Aleida Assmann?
- Které mezníky vidí v dějinách diskurzu o kolektivní paměť?
- Jak popisuje poměr mezi identitou, pamětí a dějinami?

2. Vyberte si místo paměti, jehož význam se změnil:

- rozeberte jeho proměnu jeho funkce (pro kterou sociální skupinu byl určen? Jak to vypadá dnes? Které tradice jsou stejné, které se proměnili? Proč se stal kontroverzní atd.?)
- Připravte si krátkou prezentaci (3-5 min.)

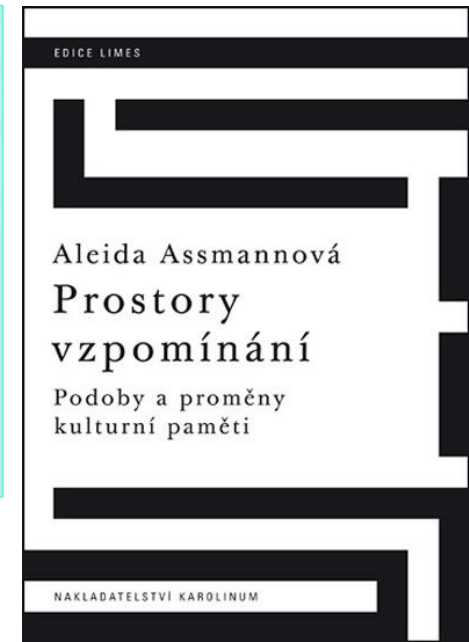
Úkoly 4.10.

1. Předčtete si článek od Aleidy Assmann (*Transformations...*):

- Kdo je Aleida Assmann?
- Které mezníky vidí v dějinách diskurzu o kolektivní paměť?
- Jak popisuje poměr mezi identitou, pamětí a dějinami?

2. Vyberte si místo paměti, jehož význam se změnil:

- rozeberte jeho proměnu jeho funkce (pro kterou sociální skupinu byl určen? Jak to vypadá dnes? Které tradice jsou stejné, které se proměnili? Proč se stal kontroverzní atd.?)
- Připravte si krátkou prezentaci (3-5 min.)

Aleida Assmann

(*1947)

- Německá Anglistka, Egypťoložka, Literární a kulturní vědkyně
- Studium a akademická kvalifikace v Heidelbergu
- Manželka kulturního vědce Jana Assmanna
- Specializace na kulturní paměť a zapomínání nová definice pojmu ‚antisemitismus‘

„Vzpomínat znamená pracovat na budoucnosti“

History and memory

Přední myslitelé Kulturní paměti

Historická paměť

Émile Durkheim

- Jednotlivec není součástí kolektivní paměti; ta je vytvářena společností i když má za potřebí vzpomínek jednotlivce

André Leroi-Gourhan

- Existují tři typy paměti:
 - specifická: předurčené chování živočichů
 - etnická: reprodukce chování v lidské společnosti
 - umělá: reprodukce mechanických úkonů bez přemýšlení (instinkt)

Maurice Halbwachs

- Kolektivních pamětí existuje většinou několik vedle sebe
- Kolektivní paměť je otázka kultury, ne biologie
- V rámci socializace člověk přebírá vzorce společenského chování a myšlení
- Individuální paměť je propojením různých kolektivních pamětí (na základě vzdělání, příslušnosti k sociální skupině)
- Kolektivní paměť je shodou mezipamětí

Jan a Aleida
Assmannovi

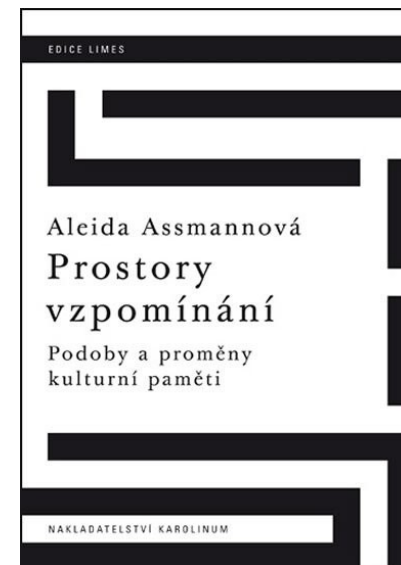
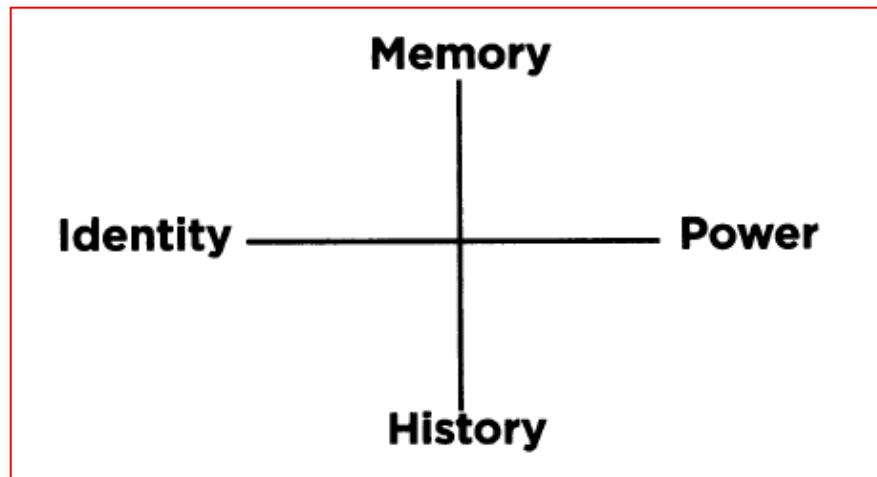
- Kolektivní paměť je lokalizovaná
- Jak dlouho se taková paměť má udržet v kulturním okruhu, ve kterém vznikla
- Existují čtyři typy kolektivní paměti:
 - mimetická: sociální jednání předchůdců
 - paměť věcí
 - paměť komunikativní: předává se ústně
 - paměť kulturní: vnější manifestace, zakódované podobě = tj. symboly, obrazy, zřetelné v rámci skupinové identity

Problém plynoucí mezery (floating gap)

- Jan Vansina: čím dále je událost vzdálená v dějinách, tím méně o ní víme
- Ústní tradice s ztrácí po třech až čtyřech generacích
- Po 80 až 100 letech vzniká mezera, ve které se rodí mýty, zakládají se oficiální historické tradice, staví se monumenty

Transformations between History and memory

Tři fáze vztahů mezi kulturní paměti a dějepisem:

1. Do roku 1800: totožnost mezi historií a paměti

- Co se píše, te to, na co si musíme vzpomínat z jistého (ideologického) uhlu pohledu

2. Do první poloviny 20. století: Polarita mezi historií a paměti

- Vznik kritického myšlení a metodického aparátu, vůbec: povolání historika
- Historie je věda založená na faktech, kulturní paměť je roditelka mýtů

3. Po roce 1968: interakce/propojení historie a kulturní paměti

- Vzpomínání a vytváření historie jsou propojeny osobou historika a podmíněny jeho pohledem na minulost
- Není možné odideologizovat kulturní paměť, bez toho, že přes ní převlečeme jinou ideologii

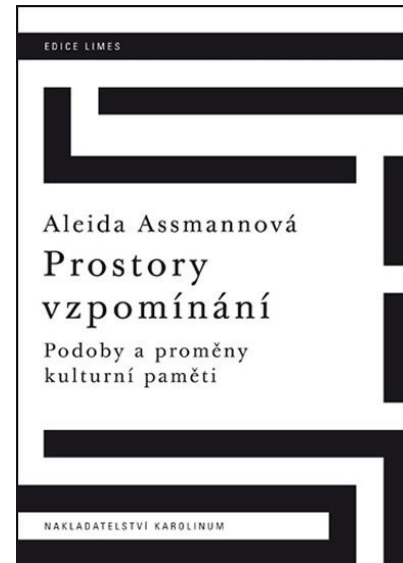
Transformations between History and memory

Memory

- is an embodied form of memory
- stresses differences and exists in the plural
- is linked to the identity of an individual, a group, or institution
- bridges the past, present, and future
- is highly selective, deploys forgetting
- creates values and meaning, and provides motivation and orientation for action

History

- is a disembodied form of memory
- provides a universal frame and exists in the singular
- is disconnected from the identity of individuals, groups, or institutions
- separates the past from present and future
- develops an event and impartial attention
- searches for truth and tries to suspend values, disconnected from action

Různé manifestace kulturní paměti:

Nadace paměť' národa

Magazín Pamětníci O projektu Podpořte nás Více... ENGLISH

paměť národa

Zapomínat je snadné. Proto natáčíme a vyprávíme svědectví, která nesmějí zmizet.

Hledat...

Festival Paměti národa na Strahově
Mezi 29. 9. a 1. 10. zveme na koncerty, diskuze, slam poetry a další.

Jára Cimrman

Brněnský orloj

- O jaké místo paměti se jedná?
- O která fakta se místo paměti opírá?
- S jakou metodou pracuje?
- Na jaké tradice navazuje?
- Pro kterou sociální skupinu je určen?
- V čem je problematický/kontroverzní?

10 min reflexe

Úkoly 18.10.

1. **Přečtěte si předmluvu Knížky Kamila Činátla (*naše české minulosti*)**
 - Vyberte si jednu kapitolu
 - Proved'te krátký písemný rozbor (poznámky stačí) z hlediska naší tematiky (tedy: jak zapadá vybrané pamětní místo – divadlo, film, mohyly - do všeobecného konceptu pamětních míst a kolektivní paměti (všeobecně)
 - Vyberte si specifické médium kolektivní paměti (jistý film, obraz, divadelní hru, knížku)

2. **Proved'te analýzu vybraného místa paměti :**
 - o co se jedná? Jaký význam má specifické místo (kam až vyzařuje jeho vliv)? Ve kterém kontextu vzniklo? Jak se kontext změnil? Vznikla kolem něj nějaká kontroverze?
 - Přineste příklady (fotky, úryvky, články atd.)
 - Připravte si na téma prezentaci (10-15 min.)